

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

**ławek drewnianych polichromowanych z malarstwem wstęgowo -
ornamentowym w kościele p. w św. Michała Archaniola w Wirach.**

Autor : Ewa Głodek, kwiecień 2024 r.

KONSERWATOR ZABYTEKÓW
Ewa Głodek
Szymanów 8, 58-170 Dobromierz
tel. 609 600 035

Ewa Głodek

Konserwator Zabytków
Ewa Głodek
Szymanów 8
58-170 Dobromierz

Obiekt konserwowany ławki drewniane, polichromowana z malarstwem ornamentально - wstęgowym w kościele parafialnym p.w. św. Michała Archaniola w Wirach.

HISTORIA

Kościół w tym miejscu wzmiankowany w 1250 roku. Obecny późnogotycki wzniesiony ok. 1500 r., przebudowany w XVIII wieku. Rozbudowa świątyni o transept i prezbiterium nastąpiła w 1906 roku. Remonty były przeprowadzone w roku: 1956, 1976 i 2000.

Budowla jednonawowa z transeptem i prostokątnie zamkniętym prezbiterium, do którego od południa dostawiona jest zakrystia. Do nawy od północy dostawiona jest kwadratowa kaplica z latarnią. Od zachodu, na osi stoi wieża, zwieńczona krenelażem i iglicowym hełmem pobitym blachą. Od wschodu prostokątne prezbiterium, oszkarpowane. Dachy dwuspadowe, kryte dachówką ceramiczną. Kalenica transeptu wyższa niż nawy. Na ich przecięciu oktagonalna sygnaturka z galeryjką. Od południa kruchta ujęta spływami. Ściany szczytowe transeptu i prezbiterium wieńczą wtórnie umieszczone krzyże pokutne. Wyposażenie kościoła późnobarokowe i rokokowe, polichromowane drewniane: ołtarz, ambona i chrzcielnica, ponadto figury i obrazy z XVIII i XIX wieku.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Ławki usytuowane są w transepcie i nawie głównej w części północnej i południowej. Drewniane, malowane z zapleckiem, ścianka przednia z pulpitem, u dołu klęcznik, oparcie, które jest jednocześnie ścianką przednią dla siedzącego z tyłu. Ławki łączy wspólna podstawa stanowiąca również izolację od posadzki.

W transepcie ławki ustawione są w podwójnym rzędzie po obu stronach, w nawie rzędy pojedyncze. Przednie ławki z pełną ścianką wypełnioną ekranami z czterema dekoracyjnymi obramieniami z profilowaną listwą w formie leżącego prostokąta z wylamanymi narożnikami na zewnątrz. Ścianka tylna nad klęcznikiem z prostymi prostokątnymi płycinami w formie leżącej. Zaplecek z prostokątami małymi płycinami w formie stojącej.

Ławki w formie barokowej posiadają ścianki boczne wykrawane snycersko z malowidłem ornamentowo liściasto – wstęgowym.. Na wysokości siedziska owalny ornament w formie kratki regencyjnej w kolorze ugru na brązowym tle imitujący złocenia, nad nim na wysokości parapetu w formie kartusza ujęte centralnie numery ławek cyfry arabskie. W dolnej części na wysokości klęcznika ornament wstęgowy, który oplata całość bocznej ścianki.

Bibliografia

- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, t. 20, red. M. Staffa, Wrocław 2005.

OCENA STANU ZACHOWANIA

Stan zachowania ławek jest zły. Drewno obiektu jest zaatakowane przez owadzie szkodniki drewna. W wyniku ich długotrwałej działalności została zniszczona i osłabiona struktura drewna. Duże partie płaskich powierzchni i ornamentów są pokryte otworkami wylotowymi owadów. Istnieją liczne spękania i rozklejenia poszczególnych elementów. Cała powierzchnia ławek została kilkakrotnie przemalowana powłokami malarskimi. Wymagają natychmiastowej renowacji. Przeprowadzone zabiegi renowacyjne nie wpłyną na zmianę kształtu plastycznego, zostanie przywrócony pierwotny wygląd ławek.

W ramach konserwacji przeprowadzi się szereg zabiegów mających na celu wzmocnienie strukturalne drewna obiektu jak i wzmocnienie techniczne ławek. Wykona się uzupełnienia ubytków formy. Podstawowym zabiegiem będzie impregnacja oraz mechaniczne i chemiczne oczyszczenie ławek z wtórnych nawarstwień powłok malarskich. Po uzupełnieniu i rekonstrukcji warstwy gruntów wykona się uzupełnienia ubytków polichromii malarstwa ornamentowego na ściankach bocznych oraz pomalowanie pozostałych części ławek. Całość prac zostanie udokumentowana opisowo i fotograficznie.

PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Oczyszczenie powierzchni ławek z różnego rodzaju zanieczyszczeń.
2. Demontaż elementów ławek w celu lepszego dostępu do ich powierzchni w przy zabiegach konserwatorskich, przewiezienie do pracowni.
3. Wykonanie odkrywek stratygraficznych. Usunięcie warstw przemalówek olejnych z ławek oraz z malarstwa ornamentowego. Odsłonięcie pierwotnej polichromii. Zastosowanie kompozycji rozpuszczalników i past do usuwania powłok olejnych ustalonych na drodze prób.
5. Usunięcie pociemniałych werniksów z powierzchni malarstwa ornamentowego.
6. Podklejenie odspojonych warstw gruntów. Zastosowanie 10 % -owego wodnego roztworu kleju skórnoego. Zwilżenie podklejonych miejsc spirytusem w celu zmniejszenia napięcia powierzchniowego wody i lepszej penetracji kleju.
7. Przeprowadzenie zabiegu impregnacji zniszczonych- przez owadzie szkodniki drewna- części ławek, kłęczników, zapiecków. Zastosowanie 20 % -owego roztworu żywicy syntetycznej Paraloid B-72 w toluenie. Impregnacja przez zanurzenie i powlekanie.
8. Wykonanie rekonstrukcji brakujących, uszkodzonych elementów ławek. Zastosowanie miękkiego drewna lub zastosowanie masy żywicznej Araldit przy użyciu kleju typu Wikol.

9. Uzupełnianie ubytków gruntu. Zastosowanie zaprawy kredowo- klejowej (10 %- owy wodny roztwór kleju skórniego i kredy bolońskiej). Nakładanie w kilku warstwach przedtem przeklejenie powierzchni drewna klejem skórniym bocznym ścianek z malarstwem.
10. Wykonanie szlifowania powierzchni, oczyszczenia oraz malowania ławek według ustalonej kolorystyki.
11. Wykonanie uzupełnień i rekonstrukcji pierwotnej polichromii w części malarstwa ornamentowego. Zastosowanie odchudzonych farb olejnych z medium żywicznym.
12. Zawerniksowanie polichromowanych partii ławek- zastosowanie półmatowego werniksu żywicznego w partiach malowideł.
13. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej.